

Code of Conduct

Alman Tekstil ve Moda Sanayii

Giriş

Alman Tekstil ve Moda Sanayii'nin işletmeleri, ticari faaliyetlerini ister Almanya'da, Avrupa'da veya ister dünyanın başka bir bölgesinde sürdürüyor olsunlar, toplumsal sorumluluklarının farkındadırlar. Bu işletmeler, tüm tekstil katma değer zincirinin sosyal, ekolojik ve ekonomik yapısı için sorumluluk bilincinin ışığı altında giderek daha da birbirine bağlanan ve küreselleşen ekonominin beklentilerine göğüs germektedirler. Bu noktada işletmeleri desteklemek amacıyla Alman Tekstil ve Moda Sanayii Konfederasyonu ve üyesi olan meslek birlikleri bu Code of Conduct belgesini hazırlamışlardır.

Meslek birlikleri bu davranış kurallarının (Code of Conduct) uygulanmasını ve bunlara uyulmasını önermektedir. Code of Conduct branşa dahil işletmelere gönüllü bir enstrüman olarak sunulmakta olup toplumsal sorumluluk sahibi işletmelerin nasıl davranmaları gerektiği konusunda bir kılavuz niteliğindedir. Bu işlevi kapsamında Code, işletmelerin davranışlarındaki sorumluluk alanlarını göstermeye ve firmaların işletme politikalarını kendilerine özgü bir biçimde oluşturmalarında bir oryantasyon çerçevesi sunmaya odaklanmaktadır. Küresel katma değer zincirine uyarlanabilmesi için Code, özellikle farklı ticari faaliyet modellerine ve kapasitelere sahip küçük ve orta boyuttaki işletmelere de yararlı olabilmek amacıyla pratikle ilgili temel kuralları içermektedir.

Code of Conduct insan ve çalışma haklarının korunması için uluslararası düzeyde kabul gören ve Birleşmiş Milletler'in İnsan Hakları Genel Beyannamesinde, İLO çekirdek çalışma standartlarında, Birleşmiş Milletler'in ekonomi ve insan hakları ana ilkelerinde ve çok uluslu işletmeler için OECD temel ilkelerinde ifadesini bulan ilkeleri esas almaktadır. Bunun ötesinde Code, çevrenin korunması için önemli uluslararası antlaşmaları da esas almaktadır.

Bu uluslararası antlaşmalar prensip olarak işletmeleri değil devletleri bağlamaktadır; bunların uygulanmasının sağlanması devletlerin görevidir. Tekstil ve Moda Sanayii'nin işletmeleri insan hakları, çalışma, sosyal konular ve ekoloji ile ilgili standartların ekonomik katma değer proseslerinde uygulanmalarını desteklemektedir. Buna katkıda bulunmak için işletmelerin, ticari faaliyetleri sırasındaki davranışlarında bu uluslararası antlaşmalarda formüle edilmiş ilkelere uymaları gereklidir. İşletmeler bu katkıyı, bunun uzun soluklu bir süreç olduğunun ve başarıya ulaşmasının ancak devlet kurumlarının, sosyal aktörlerin ve işletmelerin yapıcı ve pragmatik bir biçimde işbirliği yapmaları ile mümkün olabileceğinin bilinci ile yapmaktadırlar.¹

---

¹ Yukarıdaki metinde uluslararası antlaşmalardan söz edilmiş olması, işletmelerin bunların içeriklerine özel sektör organizasyonları için mümkün olduğu ölçüde uyacakları gibi anlaşılmalıdır.

1. Toplumsal sorumluluğa sahip işletme yönetiminin temel anlayışı

Hukuka ve yasalara uyma

İşletmeler ticari faaliyetlerini sürdürdükleri ülkenin hukukuna ve yasalarına uyarlar. İşletmeler, özellikle de devlet yapıları pek sağlam olmayan ülkelerde, bu Codes of Conduct'ın ilkelerine kendi davranışları sırasında uyulmasına dikkat ederler ve iş ortaklarının da bunlara uymaları için onları yüreklendirirler.

Mevcut ulusal düzenlemeler Code'un içerikleri ile çelişiyorsa veya iç devlet kuralları insan haklarına uyma sorumluluğunu sınırsız olarak yerine getirmeye olanak vermiyorsa işletmeler yine de, uluslararası kabul gören insan haklarının ilkelerini ve mevcut Code of Conduct'ın içeriklerini korumak için yollar bulmalıdırlar.

Topluma katkı

İşletmeler kendilerini toplumun, içinde ticari faaliyetlerde bulunan birer parçası olarak görmektedirler. İşletmeler ticari faaliyetleri vasıtası ile toplumun refahına, desteklenmesine ve sürdürülebilir olarak gelişmesine katkıda bulunmaktadır. İşletmeler ticari faaliyetlerinin toplum ve çevre üzerindeki doğrudan veya dolaylı etkilerini dikkate almakta ve faaliyetlerini ekonomik, sosyal ve ekolojik açıdan uygun bir menfaat dengesine getirmek için çaba göstermektedir. Katma değer zincirlerinin ulaştığı ülkelerin farklı hukuki, toplumsal, kültürel ve sosyal arka planlarına uyar ve saygı gösterirler ve bunların toplumsal yapılarını, törelerini ve geleneklerini kabul ederler. Bunlar burada belirtilen ilkelerle ters düşüyorlarsa işletmeler iş ortakları ile diyaloga girecek ve anlayış ve kabul görme açısından etki yapmaya çalışacaklardır.

Etik ticaret ve bütünleşme

İşletmeler, adil rekabet, üçüncü şahısların ticari ve fikri mülkiyet hakları ile kartel ve rekabet düzenlemelerini dikkate alan yasal ticari faaliyetlerde bulunurlar. İşletmeler her türlü yolsuzluk ve rüşveti reddeder ve şeffaflık, hesap verme yükümlülüğü, sorumluluk, açıklık ve bütünleşme gibi bilinçli işletme yönetiminin ilkelerini uygun bir biçimde desteklerler. İş ortaklarına adil davranılmalıdır. Ana koşullar temelden değişmediği sürece sözleşmelere sadık kalınmalıdır. Genel geçer etik değerlere ve ilkelere saygı gösterilmelidir; bu özellikle, insan onuru ve uluslararası kabul gören insan hakları için geçerlidir.

2. İnsan haklarına saygı

İnsan haklarının korunması, işletmenin ticari faaliyetlerini yürüttüğü, söz konusu devletin yükümlülüğündedir. İnsan haklarının kendi egemenlik alanında uygulanmasının sağlanması amacıyla devletin yükümlülüğünün desteklenmesi için işletmeler insan haklarına saygılı olmalıdır. İşletmeler etkinlikleri vasıtası ile başkalarının insan haklarının olumsuz etkilenmesini önlemeli ve insan hakları açısından kendilerinin de katkısının olduğu olumsuz etkilerden kaçınmalıdır.

İnsan haklarına saygının sorumluluğunu yerine getirmek için işletmeler, işletmenin büyüklüğüne, ağır insan hakları ihlalleri riskine ve ticari faaliyetlerinin türüne ve ilişkilerine bağlı olarak insan hakları alanında gerekli özeni (Due Diligence) göstermelidir. Gerekli özen, insan hakları üzerinde potansiyel olumsuz etkileri saptama, önleme, hafifletme ve gereğinde telafi etme yöntemlerini içermeli ve insan hakları üzerinde işletmenin kendi neden olduğu veya oluşmasına katkıda bulunduğu veya iş ilişkilerinin sonucu olarak ticari faaliyetleri, ürünleri veya verdiği hizmetlerle ilişkilendirilebilecek olumsuz etkileri de kapsamalıdır.

3. İş hukuku ve koşulları

İşletmeler uluslararası çalışma organizasyonunun ana çalışma standartlarına dikkate alır ve güvenli ve insan onuruna yakışır bir çalışma ortamı yaratır.

Birleşme özgürlüğü ve birlikte hareket etme hakkı

İşletmeler çalışanların ve işverenlerin önceden izin almadan ve kendi seçimleri doğrultusunda, çalışanların veya işverenlerin menfaatlerini desteklemek ve korumak amacını güden organizasyonlar oluşturma, bu organizasyonlara üye olma ve temsilcilerini serbestçe seçme hakkına saygı gösterir. İşletmeler çalışanların ve işverenlerin ücret ve çalışma koşulları hakkında birlikte hareket etme haklarına saygı gösterir. Çalışanlar, işleri ile ilgili işçi organizasyonlarına üyeliklerinden dolayı mağdur edilmemelidir.

Örgütlenme özgürlüğünün, örgütlenme hukukunun ve müşterek davranmanın temel ilkelerine uyulmayan ya da bu hakların uygulanmasında kısıtlamaların veya yasakların bulunduğu ülkelerde işletmeler personellerine, iş yerindeki sorunlar hakkında diyalog kurabilecekleri temsilcilerini serbest seçmeleri için iznin vermelidir. İşletmeler çalışanlarının, bu nedenle hiç bir biçimde mağdur edilmeyecekleri gibi şikayette bulunma hakkına saygı göstermelidir; bu şikayetler uygun bir yöntem dahilinde ele alınmalıdır.

Zorunlu çalışma yasağı

Zorunlu veya yükümlü çalışma, borç köleliği veya kölelik bazındaki ekonomik bir faaliyet işletmeler tarafından kabul edilmez. Bu, bir kişi tarafından cezalandırma tehdidi altında talep edilen ve insanların işi yapmayı/hizmeti vermeyi gönüllü olarak kabul etmedikleri her türden işi veya hizmeti kapsar.

Çocuk işçiliği yasağı ve genç işçilerin korunması

İşletmeler çocuk işçiliğinin kaldırılması için etkin bir biçimde çalışır. İşletmeler, istihdam ve çalışma için söz konusu yasal ve uluslararası çalışma organizasyonunun kurallarına göre zorunlu ilk öğretim yaşının altında ve 15 yaşın altında olmaması gereken asgari yaş sınırına dikkat ederler.

İşe alma yöntemleri kapsamında yaş belirlenmesi için uygulanacak uygun yöntemler çocuk işçiliğini önleyecektir. İşletmeler çocuk işçiliğinin varlığını belirlediklerinde, çocuğun menfaatleri odak noktasında tutulmak kaydı ile yardım ve tekrar entegrasyon için gerekli önlemler alınmalıdır.

İşletmeler 16 yaştan itibaren gençleri sadece, yapılacak işin türü ve bağıntıları söz konusu gençlerin yaşamını, sağlığını ve ahlâkını tehlikeye düşürmeyecekse ve bunlar ilgili sektörde uygun bir mesleki öğrenimden veya mesleki eğitimden geçirileceklerse istihdam edeceklerdir.

İşte ve meslekte ayrımcılık yasağı

Etnik köken, cilt rengi, cinsiyet, din, politik dünya görüşü, ulusal ve sosyal köken nedeniyle uygulanacak ve fırsat eşitliğini veya iş sırasında veya meslekte eşit davranışı ortadan kaldıran veya olumsuz etkileyen her türlü ayrımcılık, dışlama veya tercih yapılmayacaktır. Bunun ötesinde erkek ve kadın işçiler arasında aynı işe eşit ücret ilkesi uygulanacaktır.

Çalışma süreleri

Geçerli ulusal yasalar veya uygulanmakta olan toplu sözleşme düzenlemeleri daha düşük azami çalışma sürelerini öngörmüyorsa, haftalık düzenli çalışma saatleri 48 saat artı 12 saat mesai sürelerini aşmamalıdır. Mesailer en az söz konusu yasalara veya toplu sözleşme düzenlemelerine göre ücretlendirilecek ve mesai yapma talebi bir istisna olacaktır.

İşletmeler personellerine her bir iş gününde mola verme hakkını tanıyacaktır ve önemli yasal bayram tatillerine de uyacaklardır. Her çalışanın birbirini izleyen altı iş gününden sonra bir izin günü hakkı olacaktır.

Ücretler

Devlet tarafından veya toplu sözleşme ile belirlenmiş olan asgari ücretlerin altına düşülemez. İşletmeler, toplu sözleşmelerin yapılmadığı veya yasal bir ücret düzenlemesinin olmadığı ülkelerde çalışanların düzenli ve tam çalışma durumundaki ücretlerinin temel ihtiyaçlarını

karşılayabilecek düzeyde olmasına dikkat edeceklerdir. Aynı zamanda, işletmelerin insan onuruna yakışacak bir varoluşu yalnız başlarına sağlayamayacaklarının ve belli durumlarda devletin desteğinin ve diğer sosyal koruyucu önlemlerin gerekli olduğunun bilincindedirler.

Ücretlerden kesinti yapılmayacak ve ücret düzenli olarak çalışan için uygun olan bir biçimde ödenecektir. Ücret kesintileri sadece yasal olarak veya toplu sözleşmelerle öngörülen biçimiyle mümkündür ve belgelenmek zorundadır. Çalışanlar ücretlerinin birleşimi konusunda düzenli olarak bilgilendirileceklerdir.

İş ilişkileri

Ulusal iş hukukunun kuralları uygulanacaktır. Çalışanlara, çalışma süreleri, ücretler ve ödeme ve hesaplama yöntemleri gibi önemli çalışma koşulları hakkında anlaşılır bilgiler sunulacaktır. İşletmeler çalışanların o tarihte geçerli fesih sürelerine uyulmak kaydı ile iş ilişkisine son verme hakkını koruyacaktır. Ayrıca işletmeler çalışanların mesleki kalifikasyonlarını destekleyecektir.

İş yerinde sağlık ve güvenlik

İşletmeler, faaliyetler kapsamında kazaları önlemek ve çalışanların sağlığını korumak amacıyla sağlığın korunması ve iş yerinde güvenlik için ulusal gereksinimleri de dikkate alarak uygun önlemler alacaktır. Kaza risklerini ve meslek hastalıklarını minimuma indirmek için iş güvenliği, iş yerinde sağlık ve güvenlik ile bina güvenliği ve yangından korunma konusunda geçerli yerel mevzuata uyulacaktır. Gerekli ve uygun olan her yerde çalışanlara duruma uygun kişisel koruyucu donanım verilecektir. Doğrudan tehlikelerin olduğu durumlarda çalışanlar iş yerine derhal ve bir izne gerek kalmaksızın terk etme hakkına ve yükümlülüğüne sahiptir. Genç çalışanlar, genç anneler ve hamileler ile engelli kişiler gibi yardıma muhtaç kişiler özel olarak korumaya alınmalıdır.

İnsan onuruna yakışan davranış

İşletmeler çalışanlarına onurlu bir biçimde ve saygıyla davranacaklardır. Çalışanlara karşı her türden onursuz, kötüye kullanan, rahatsız eden ve korkutan ya da yasa dışı cezaları öngören davranış söz konusu olmayacaktır. Disiplin cezaları yazılı olarak ve çalışanın anlayacağı bir biçimde belgelenecek ve bildirilecektir.

4. Çevre koruma

İşletmeler, faaliyette buldukları ülkelerde insanların ve çevrenin korunması için geçerli yasalara, kurallara ve idari uygulamalara uyacaklardır. Ticari faaliyetlerini, genel sürekli gelişme hedefine katkıda bulunacak gibi yürüteceklerdir. Bunun için işletmelerine uygun ve işletme faaliyetlerini çevre üzerindeki zararlı etkileri açısından kontrol etme ve yerel yasaları ve mevzuatı dikkate alarak, insan ve çevre üzerindeki etkileri azaltmak, çevreye verilecek zararları önlemek ve olanakları dahilinde yardımcı olmak için tüm gerekli ve uygun önlemleri alma olanağını veren bir sistem geliştireceklerdir.

İşletmeler, doğal kaynakların ve enerjinin etkin bir biçimde kullanılması ve emisyonların minimize edilmesi için uygun teknolojilerin ve üretim yöntemlerinin kullanılmasını destekleyerek çevre sonuçlarının sürekli ve uzun vadeli olarak iyileştirilmesi için çaba göstereceklerdir. İşletmeler kullanılan kimyasalların değerlendirilmesini yapacak ve bunları çevre ve iş koruma ile tüketicileri koruma ilkelerini göz önünde bulundurarak aramaya ve özellikle aşırı yük getiren kimyasalları değiştirmeye çalışacaktır. Atıkların uzmanlar tarafından bertaraf edilmesi ile materyalin dolaşım ekonomisi kapsamında ve yerel olanaklar elverdiği oranda, olabildiğince yeniden değerlendirilmesi çok önemlidir.

5. Tüketici hakları

İşletmeler sunmakta oldukları ürünlerin kalitesini garanti edebilmek için uygun önlemleri alacaklardır. İşletmeler, ürünlerinin tüketicilerin sağlığı ve güvenliği açısından tüm yasal düzenlemelere uygun olmasını ve söz konusu kullanma amacı için sağlıklı ve güvenli olmasını sağlamakla yükümlüdür. İşletmeler tüketicilerin menfaatlerini, adil bir çalışma, pazarlama ve reklam

pratiklerini uygulayarak ve tüketicilerin aydınlatılmasını destekleyerek, bilgilendirme ve dağıtım çalışmaları sırasında da koruyacaklardır.

6. Hayvanların ve türlerin korunması

İşletmeler ticari faaliyetleri sırasında hayvan koruma ilkelerine uyacaklardır. Hayvan bakımı ve hayvanlardan yararlanma türlerine uygun biçimde gerçekleştirilecektir. İşletmeler, nesli tükenmekte olan türlere dahil hayvanların ve bitkilerin korunması hakkındaki Washington Türlerin Korunması Antlaşmasını (CITES) tanırlar ve işletme faaliyetlerini bunun hükümlerini göz önünde bulundurarak gerçekleştirirler.

7. İletişim

İşletmeler Codes of Conduct'ın içeriğini çalışanlara, sözleşme ortaklarına ve gerektiğinde üçüncü şahıslara aktarırlar. Bu, sözleşme ortakları için Code of Conduct'a uymanın prensip olarak garanti edileceği gibi anlaşılır olmalıdır. Ancak işletme ve iş sırlarının veya rekabetle ilgili veya diğer korunmaya muhtaç bilgilerin aktarılması, yasal nedenlerle bunun dışında tutulmuştur.

8. Uygulamaya geçirme ve uygulama

İşletmeler bu Code of Conduct'a kendi davranışları dahilinde uyacaklardır. İş ortaklarını da Code of Conduct'ı uygulamaları için yüreklendireceklerdir. İşletmeler iş ortaklarını, kendi tedarik zincirlerini insan ve çalışma haklarına dikkat edilecek ve çalışma koşullarını sürekli olarak iyileştirecek gibi oluşturmaları konusunda destekleyeceklerdir.

İyi bir *Corporate Governance* anlamında işletmeler, Code dahilinde belirtilen sorumluluk bilincine sahip işletme yönetimi ile ilgili ilkeleri stratejik ve uygulamalı yönetim sistemlerine dahil edeceklerdir.